

1465

Hälsans Hus i Boden – samverkan för företagshälsovård för småföretag

Alla anställda på den svenska arbetsmarknaden har inte tillgång till bidragsberättigad företagshälsovård (FHV). Det är i allmänhet småföretagen som står utanför.

Projektet syftade till att finna metoder för en bred anslutning av småföretag till FHV i Boden. Verksamheten skulle kunna bedrivas i ett Hälsans Hus där de anslutna företagen skulle få tillgång också till bl a sjukvård, rehabilitering, friskvård och tandvård.

Småföretagsanpassad FHV har åstadkommits. Likaså har samrådsverksamhet mellan FHV och företagen utvecklats. Vidare har arbetet för samverkan mellan några FHV-centraler i Boden påbörjats.

BAKGRUND

Företagshälsovården (FHV) i Sverige har de senaste åren anslutit allt fler anställda och därmed närmat sig de mål som samhället har uppställt.

Delmålet, 75 procents anslutning i början av 1990-talet, uppnåddes 1988. Trots detta har i dag framför allt de små företagen och ensamföretagen inte tillgång till bidragsberättigad företagshälsovård.

I Bodens kommun är det nästan uteslutande småföretag som står utanför företagshälsovården.

PROJEKTETS MÅL

Projektet, som har arbetat inom Bodens kommun, har haft två mål. Dels att söka metoder för bred anslutning av små företag till FHV. Dels att starta samarbetsprojekt med andra befintliga FHV-centraler i kommunen.

DELMÅL 1: ATT ANSLUTA SMÅFÖRETAG TILL FHV

I en inledande del av projektet studerade vi det som finns tillgängligt om företagshälsovården i Sverige

och gjorde en genomgång av vilka FHV-centraler som verkar i Bodens kommun och hur de är uppbyggda. Likaså tittade vi på branschammansättningen i Boden. Det är inom gruppen företag som sysslar med reparation av motorfordon, hårvård, skönhetsvård och fotvård som de flesta ensamföretagarna i Boden finns.

Vidare genomfördes en telefonenkät med 50 Bodenföretag. Den ledde till fler kontakter och samtal, och det visade sig att företagen ställde krav på hela skalan av insatser, från hälsokontroller och sjukvård till utbildning och friskvård.

I småföretagen är yrkesmänniskan och privatpersonen intimt förknippade med varandra. Det är svårt att lyckas som småföretagare om man inte satsar fullt. Därför är arbetstiden längre och arbetsbördan större än i traditionella företag. Samtidigt måste familje- och samhällslivet också fungera.

Det som gäller är en helhjärtad arbetsinsats. Därför framhåller småföretagare försäkringsaspekten som viktig när företagshälsovård kommer på tal. Om sjukdom eller en skada inträffar, vill företagaren snabbt få kvalificerad hjälp och framför allt snabbt komma i arbete igen, till och med om inte

hundraprocentig hälsa föreligger. Företaget, ja hela livssituationen kan stå på spel.

Arbetsmiljöaspekten kommer i andra hand. Samtidigt har det i andra sammanhang konstaterats att arbetsmiljön ofta är bättre i småföretag. Branschval och småskalighet är några skäl till detta.

Samarbete för Hälsans Hus i Boden

Vi insåg tidigt att förutsättningen för att ett samarbete skulle fungera i framtiden var gemensamt engagemang.

En arbetsgrupp bildades, som bestod av de olika tilltänkta hyresgästerna i ett Hälsans Hus och småföretag. Vid ett antal möten stöttes och blöttes de inblandades behov och åsikter. Det blev uppenbart att samverkan måste till på minst tre områden, nämligen

- marknadsföring
- ekonomi- och personalfrågor
- konferenslokaler.

Ett gemensamt ägt driftbolag skisserades. Detta var tänkt att ansvara för den dagliga verksamheten. Även huskalkyler och -ritningar liksom finansieringsfrågor dryftades.

En arbetsmodell för Hälsans Hus utarbetades. Det fanns några viktiga ledord att ta fasta på för arbetet med modellen:

- helhetssynen på människa och arbetsmiljö
- samverkan mellan företag, FHV och övriga hälsovårdsaktörer.

Fastigheten för Hälsans Hus ska byggas och förvaltas av ett fastighetsbolag med majoritetsägande av Företagarnas Hus i Boden AB. Minoritetsposter kan innehåsa av intressenter som långgivare och Hantverksföreningen.

Företagshälsovårdscentralen för småföretagare ska bestå av en ekonomisk förening där företag som är verksamma i Bodens kommun och dess grannkommuner äger rätt att ansöka om medlemskap. Föreningen leds av en styrelse. VD-funktionen sköts via driftbolaget för Hälsans Hus.

Anslutningsformer

I serviceutbudet för småföretagare i Boden ska ingå alla de tjänster som SAF-LO-PTK-avtalet föreskriver. Därutöver finns ett tillvalspaket som bör vara attraktivt för det lilla företaget och även för dem som efterfrågar lättillgänglig sjuk- och friskvård. Årsavgiften beräknas till 1 000 kr per person och år, och summan är avdragsgill för företagaren. Tillvalspaketet kostar 400 kronor per person och år och ger förtur samt subventionerade priser. Avtalet är löpande med ett års uppsägning.

Verksamheter som ansluts

Rehabcenterum-friskvårdsanläggning, som arbetar med

- uppläggning av träningsprogram
- sjukgymnastisk behandling
- efterträningsprogram
- konsultation och rådgivning
- laserbehandling
- akupunktur
- idrotts- och konditionstester.

Hälsoprofilbedömning, vilket är en metod att individuellt initiera och motivera förändringar i människors livsstil och hälsovanor. Med detta instrument kan den framsynte företagaren bespara sitt företag kommande driftstörningar och arbetsmiljöproblem. Tanken är att vid nyrekrytering av personer utföra en hälsoprofilbedömning under provanställningen. På detta sätt får även den anställde hjälp att ta ställning till den nya arbetsplatsens krav och sin egen situation.

Läkarmottagningar, som får kompletta resurser genom avtal med läkarhuset Hermelinen i Luleå. Här erbjuds specialistbehandling inom ortopedi, kirurgi, medicin och gynekologi.

Övrig hälso-service, t ex en dietist, som kan ge kostråd och genomföra utbildning, samt möjlighet till fotvård och tandvård.

Uppläggning av verksamheten

Verksamheten inom en ny FHV-central för småföretagare i Boden måste behovs- och klientanpassas. Om företagarna efterfrågar *sjukvård* måste sådana kunna ges utan förminskad effektivitet i FHV-centralens förebyggande arbete.

Om företagen efterfrågar regelbundna *hälsokontroller*, och är beredda att betala för detta, får FHV-centralens inriktning på speciella riskgrupper inte omintetgöra detta arbete.

För att kunna erbjuda snabb och effektiv *rehabilitering* efter arbetsskador är det nödvändigt att ett rehabcenterum ansluts, där anställda behandlas under sakkunnig ledning. En viktig förebyggande uppgift för detta centrum är att erbjuda plats för *fysisk träning*.

Företagshälsovården bör arbeta med ett konsultativt förhållningssätt. All kontakt mellan FHV-centralen och företagen, som kan leda till någon form av förändring, förankras bättre och blir varaktigare om klienterna (företagarna) hela tiden fortsätter att äga problemen och FHV-representanten ser sig som underlättare, inte expert, om gemensam diagnos ställs och gemensam åtgärdsplan beslutas. Resultatet blir ett gemensamt ansvar samt ett givande och tagande för att kunna iakta, förstå och handla i den

---

egna verkligheten. Dessutom ökar prestanda i bägge organisationerna och båda utvecklas.

DELMÅL 2: SAMVERKAN MED BEFINTLIG FHV

De försök som har gjorts för att få till stånd ett arbete med övriga företagshälsovårdscentraler i Boden har fått ringa effekt. Vissa centraler är intresserade av ett samarbete vad gäller utbildning.

Vi föreslår att ett samarbetsråd bildas med företrädare för samtliga FHV-centraler i Boden. Utbildningsansvarig utses på varje central, och denne

ingår som representant i samarbetsrådet. Därmed kan utbildningsbehovet kanaliseras mellan FHV-centralerna, vilket kan leda till samarbete vad gäller utbildningsfrågor.

Branschråd för företagshälsovård i Boden har byggts upp, bl a för att fungera som experter för arbetet med arbetsmiljöproblemen i företagen.

RAPPORTEN

Företagshälsovårdsamverkan i Boden (55 sid) kan beställas från Företagarnas Hus i Boden AB, Slipvägen 11, 961 38 Boden, tel 0921-107 60.

1465

För innehållet i sammanfattningen svarar
Wigert Engström och Thorbjörn Enberg,
Företagarnas Hus i Boden AB, Slipvägen 11, 961 38 Boden, tel 0921-107 60.

Pnr 90-0661 Lokalt skyddsarbete och företagshälsovård (70) Oktober 1991

Arbetsmiljöfonden

BESÖKSADRESS Olof Palmes Gata 31 PLAN 3
POSTADRESS Box 1122 111 81 STOCKHOLM
TELEFON 08-791 03 00 TELEFAX 08-791 85 90